

Justitiedepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

ju.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad, Ju2023/01112

Justitiedepartementet har anmodat Umeå universitet att yttra sig över Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad, Ju2023/01112. Dekan för samhällsvetenskapliga fakulteten har fastställt yttrandet. I beredningen av yttrandet har juridiska institutionen inbjudits att lämna synpunkter på promemorian.

Kort sammanfattning

Sammantaget ställer sig Umeå universitet positivt till det föreslagna direktivet. Umeå universitet ser dock en farhåga i att det kommer saknas oberoende reparatörer i närheten av konsumenterna, beroende på bostadsort, vilket riskerar dels att konsumenter avstår från att låta varan repareras, dels att reparationer kommer orsaka en hel del transporter. För den nationella lagstiftaren kommer det föreslagna direktivet även aktualisera ett behov av att se över lagstiftning avseende konsumenttjänster.

Övergripande synpunkter

I förslaget till direktiv införs regler avseende reparationsinformation och skyldighet att reparera varor. I fråga om den grundläggande tanken med direktivet har Umeå universitet inget att invända mot förslaget.

Förslaget lägger däremot ett stort ansvar på konsumenten att själv kontakta lämpliga reparatörer utifrån den föreslagna onlineplattformen. Risken är att en del konsumenter därför kommer avstå från att utföra reparationer, i synnerhet om varan behöver transporteras, kanske t.o.m. till ett annat land.

Förslaget utgår från att varor är reparationsbara och det ligger förvisso i linje med annan pågående utveckling inom unionen att kräva mer reparationsbara varor. Samtidigt blir varor allt mer komplexa och kräver allt mer expertkunskap, specialutrustning och reservdelar för att kunna repareras. Här finns en risk dels att antalet oberoende reparatörer inom EU inte kommer bli så stort som förväntat, dels att reservdelar inte finns tillgängliga inom unionen när tillverkaren inte är etablerad inom unionen.

Kommentarer och ändringsförslag

Eftersom ett stort ansvar läggs på konsumenten att sköta kontakter med potentiella reparatörer via den föreslagna onlineplattformen uppstår frågan om konsumenten kommer anse att nyttan med reparation kommer stå i proportion till det arbete som konsumenten måste lägga ned för att få varan reparerad. För vissa varor, t.ex. vitvaror, är det möjligt att konsumenten finner att så är fallet, men mer tveksamt för andra varor. Varor som vitvaror är däremot skrymmande och därför uppstår frågan hur

transporten ska ske mellan konsument och reparatör, om det är för långt för reparatören att resa till konsumenten, och därför finns det fortfarande en risk att konsumenter kommer avstå från att reparera sina varor. Eftersom det föreslagna direktivet tar sikte på defekter som uppstår utanför näringsidkarens ansvar, ett ansvar som på sistone har stärkts, finns därför ytterligare risk att konsumenten upplever varan för gammal för att vara värd att repareras, om det inte sker en ganska genomgripande syn bland konsumenter avseende vikten av att reparera och återbruka varor i allmänhet.

Huvuddelen av våra varor tillverkas i dagsläget utanför unionen. Även om det föreslagna direktivet och tillhörande förslag angående hållbara och reparationsbara varor kan få effekter utanför unionen, i likhet med t.ex. GDPR, är det nödvändigt att ha i åtanke att varor blir allt mer komplexa och därför mer tidsödande och kostsamma att reparera. I detta ligger även en ökad svårighet att bedöma möjligheten och kostnaderna för att reparera en vara. Här finns en risk att reparatörer avstår från att ge kostnadsförslag eller ens erbjuda reparation i annat än de enklare fallen.

Enligt det föreslagna direktivet läggs ansvaret på att fullgöra tillverkarens skyldighet att reparera på importören eller distributören om tillverkaren är etablerad utanför unionen och en tredjelandstillverkare inte har en bemyndigad företrädare inom unionen. Däremot är det oklart om dessa aktörer även övertar skyldigheten att ordna reservdelar, eller om tillverkare etablerade utanför unionen alltid har en skyldighet att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer inom unionen. Om en sådan skyldighet saknas finns annars en tydlig risk att det kommer saknas dels reservdelar, dels även reparatörer inom unionen som är kompetenta att reparera de aktuella varorna.

Befolkningsunderlaget varierar inom unionen och det finns en risk att det kommer saknas oberoende reparatörer inom rimligt avstånd från konsumenter, eller att de oberoende reparatörerna inte finner konsumenterna intressanta som kunder p.g.a. avstånden. Följden blir troligtvis att de oberoende reparatörerna huvudsakligen kommer att koncentreras till vissa befolkningstäta områden inom unionen.

Avslutningsvis kan kommenteras att det föreslagna direktivet kommer aktualisera ett behov för den nationella lagstiftaren att se över lagstiftningen avseende konsumenttjänster. I dagsläget förväntas näringsidkaren avråda konsumenten från att utföra sådana tjänster som det föreslagna direktivet förväntar sig och kräver. Avrådandeplikten ligger i dagsläget även i linje med konsumenternas uppfattning av vad som är värt att repareras, en uppfattning som därmed även behöver förändras men som måste ske genom förändring av sociala normer.

Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Jan Leidö och universitetsadjunkt Eva Kjellin vid Juridiska institutionen. Yttrandet har fastställts av dekan Ruth Mannelqvist efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson.

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Ruth Mannelqvist
Dekan

Åsa P Isaksson
Fakultetssamordnare

Expedieras till
Justitiedepartementet
Ulf Vanneback
Jan Leidö
Eva Kjellin